TURAN YAZGAN'IN ARDINDAN DİN-MİLLİYET-SİYASET

Prof. Dr. Yümni SEZEN*

Hükümetin televizyon kanalında Kadir Gecesi programını izliyorum. Mevlid'den önce düzenlenmiş programda verilen bilgiler ve telkin edilen ruh, tek kelime ile fevkalade. Hem bilgi veriliyor, hem derinleşen duygularla yukarıya tırmanabiliyoruz. Fakat bu, uzun sürmüyor, birden reklâmlara geçiliyor. 10 dakika reklâm. Çeşit çeşit tanıtımlar ve fakat tanıtımı aşan kandırmaca ve yutturmacalar. Yani liberal-kapitalizmin üniversel-küresel aynası. Dünya ve dünyaperestlikler. Biraz önce yükseldiğimiz ruhi seviyenin neresinde kaldığımızı unutuyoruz. Reklâmlar bitiyor, tekrar kutsalımıza dönüyoruz, fakat biraz sonra yine reklâmlar. Düşünüyorum, reklâmlar ve içerikleri dinî program için bir vasıta mı? Olamaz. Çünkü onu aksine bozuyor. O halde dini program, reklâmlar için. Reklâmların tesiri bu şekilde artıyor. Dini programı yapan, bunu böyle hesap etmemiştir, ama sistem bunu gerçekleştiriyor. Tesir arttığı için reklâmlar 10'ar dakika. Bir zamanlar, *"Reklâmcılar, Kur'an ayetlerini reklâm ettikleri şey için çekinmeden kullanacaklar."* demiştim. Başlamış bile. *"Para kazanmayalım mı, çarkı nasıl döndürelim?"* gibi önümüze sürüp durduklarını biliyoruz. İktisadî kanunlarla dinî hassasiyetleri çorba yapmaktan, fırsatçılıktan, liberal kapitalizmin, hem de küreselinin her şeyi mahveden maddeciliğinden söz eden yok. Marksizim-komünizmin maddeci felsefesinin, liberal-kapitalizmin maddeciliğinin yanında sönük kaldığını lütfen görün artık. Üstelik sahtekârlık, hile, kandırmaca gibi artıları var.

Vaaza dönersek, evet, vaazda gerçekten çok güzel ve doğru şeyler söyleniyor. O anda ve birçok gün, birçok yerde, aynı kaliteli vaazlar veriliyor. Din eğitimleri yapılıyor. Fakat düşünüyorum, haksızlıklar, adaletsizlikler, zulümler, aynı seviyede devam ediyor. Ne yapalım, hayat bu. Ha-

* Arel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi.

yır, öyle değil, burada bir yanlışlık var. Kültürel yozlaşma hızını arttırarak sürüyor. Kuafeuriumlar, Centre'lar, Hospital'ler, binlercesi, Türk Yurdu'nun tabelaları haline geldi. Burası Türkiye demeye artık binlerce şahit lâzım. Eczane Aisha (Ayşe demekmiş. Ayşe'yi İngilizce yazmak çağdaşlık ve reklâm cazibesi), binlerce rezalet. Yolumuz üzerinde bir özel okul var. Gelip geçerken kahrolarak seyrediyorum. Duvarında bir tanıtım yazısı var: Oxford Quality School (Oksford Kalitesinde Okul). Kimliksizlik mi, haysiyetsizlik mi, aşağılık duygusu mu? Siz karar verin. Gayrı millî eğitimin ulaştığı bu merhale, her şeyi anlatmaya yetiyor. Ama yüksek kaliteli dinî vaazlar verilmeye devam ediyor. O yazı o okulun duvarında durduğu sürece, binlerce rezillikler kültür aynasında görüldükçe, haksızlık, hırsızlık, yolsuzluk, tarafgirlikler, bölünüp parçalanma tehditleri var olduğu sürece, bana göre o vaazlar ve eğitimler boşa gidiyor demektir. Çünkü orta yerde bir yanlışlık var. Kan dökülmeler, gerilik ve çarpıklıklar, anlamsızlıklar, çekişme ve çatışmalar, ayaklar altında sürünmeler, dikkat edin, hep İslâm Dünyası'nda. Ama ferdî dindarlıklar gıpta edilecek seviyede. Gördüğümüz şu ki, Türkiye dâhil, İslâm Dünyası kan kaybına devam ediyor. O halde orta yerde bir yanlışlık var. Gerçek din ve dindarlık bu olmasa gerek. Aksi halde dinin gücü yetmiyor demektir ki, bu da Allah'ın gücü yetmiyor anlamına gelir. Tabiatıyla öyle değil. Bizler perdelerimizi güneşin önüne çekmişiz, içerdeki lambayla sermest oluyoruz. Giderek bu durum, din sarhoşluğuna dönüyor, bu da sonra kine, nefrete, intikama, ayrıştırmaya dönüşüyor. Biz hâlâ kendimizi dine gark olmuş sanıyoruz. Evet, yeni dindarlık biraz böyle. Dopingini uyuşturucu hapla yapmış gibi bir tip karşımıza çıkıyor. Bana toplum ilkelerinden, psikoloji kanunlarından söz etmeyin, bunları bilecek kadar bilgimiz şükür var. Din kötülükleri düzeltmeyecekti de dünyada işi neydi? Ne yüce Allah'a, ne yarattığı insana iftira etmeyelim. Sürekli tekerrür eden sosyal kanunlar, her şeyi ezip geçiyordu da, bunca ilerleme ve gelişme nasıl oluyor? İslâm gibi bir devrim nasıl gerçekleşiyor? Tekerrür edip duran sosyal kanunlar her şeyi hâkimiyeti altına alacaktı da, mahkûmiyet neden hep İslâm Dünyası'nın ve Türk Dünyası'nın payına düşüyor? Yanlış bir kader anlayışından söz açıp Allah'a iftira etmeyin.

Türk Dünyası'ndan, birliğinden, milletten, milliyetçilikten, Türklükten, Turan Yazgan Hoca'dan bahsedecektik, kendimizi din meselesine kaptırıp gittik. Hayır, böyle düşündüyseniz yanılıyorsunuz. Bilinçli olarak böyle başladık. Din gerçeği bilinmeden, din anlaşılmadan, milletten, milliyetçilikten söz açmak, meseleyi boşlukta bırakmaktır. İç içe girmiş *"Aidiyet Halkaları"*nın içinden birini tek başına alıp anlatmak, fotoğrafçılıktan öte gitmez. Fotoğraf bize anlam getirebilir de getirmeyebilir de.

Özellikle Türk Milleti için milliyetçilikten söz ederken İslâm'dan da söz ediyoruz demektir. İslâm'ın sevdiği ve sevmediği şeyler var. Allah'a, ahiret gününe ve diğer iman esaslarına inanmamayı karşısına alır. İyi iş-

ler yapmayı, bırakın yapmamayı teşvik etmemeyi bile sevmez. İyiyi ve güzeli, nimetleri paylaşmamak, çeşitli ahlaksızlık ve yolsuzluklar, fırsatçılık, egoistlik, kibir ve gurur en sevmediği şeylerdir. Bunların yoğunlaştığı sistemler, onun amansız düşmanıdırlar ki bunların başında liberal-kapitalizm gelir. Bütün egoistlikler, fırsatçılıklar, hile ve kandırmalar, yolsuzluk yordamsızlıklar oradadır. Milliyetçiliğin de hoşlanmadığı şeyler aynıdır. Ayrıca milletlerarası marksist-komünist sistem de hem İslâm'ın, hem milliyetçiliğin karşısındadır. Zaten bunlar biri açıkça, diğeri bizi kandırarak hem dini, hem milliyetçiliği reddederler.

Hem İslâm'ın, hem milliyetçiliğin engellerinden biri de aşiret zihniyetidir. İslâm dünyasında aşiret zihniyetinin Hz. Peygamber'den sonra hortlaması, başa neler açmıştır. Aşiret, milletleşmeye engeldir. Aşireti aşmadıkça milletleşme gerçekleşmez ve gerçekleşmemiştir. Aşiret, kendi şartları ve tarihî dönemi için iyi rol oynamıştır. Fakat orada kaldıkça millet ve ümmet teşekkül edemez. Bu bakımdan Türklük bilincini yerleştirmek ve birliği sağlamak için karşıtlarını bilmek ve ona göre tedbir almak gerekir. Turan Yazgan Hoca, işte buna önem veriyordu. Aşiretler nasıl ayrı ayrı ve çoğu kez çatışma veya çekişme içindeyse, daha büyüğü olan boyların ayrı ayrı kalışı birliğe engeldir ve milletleşmeyi geciktirir. Meselâ Türk birliğini sağlamada, en azından, problem teşkil eder. Birbirinden habersizlik, zalim ve sömürücü güçlere av olmak, yanlış siyasetler, birliğin gelişmesinin engelleridir. *"İki devlet bir millet"* anlayışını sözde bırakırlar. Turan Yazgan, bunları çok iyi biliyordu. Bütün hayatını birlik bilincinin gelişmesine, bunun için eğitime, yayına, müesseseleşmeye, okullaşmaya vakfetti. Bu kahraman kültür ve eğitim mimarına çok şey borçluyuz. Onun işi gücü, bilgide, işte, bilinçte, bütün Türk unsurlarını birleştirmekti. Ne çilelerle, ne kahramanlıklarla kurulmuş bu yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti yetmezdi. Diğer parçalar, öyle mi kalacaktı? Bütün mesele, devletin ve aydının milliyetçiliğinden halkın milliyetçiliğine gitmektir. İşin garantisi budur. Hatta çocuklara bu durum aşılanabilirse, gelecek teminat altına alınmış olur. Turan Yazgan'ın gerçekleştirdiği çocuk şenlikleri boşuna değildir.

Bir hususun bilinmesinde de özellikle yarar vardır. Zaten bu, içinde yaşadığımız önemli buhranlardan biridir. Doğru dürüst anlaşılmadığı için, İslâm milliyetçilikle çatıştırılmaktadır. Gerçekte karşı olmadığı, aksine birçok şartta desteklediği milliyetçiliğe karşıymış gibi gösterilen İslâm'ı iyi tanımak zorundayız. Bunun analizine burada girecek değiliz, ancak hemen söylemeliyiz ki, kimlik ve şahsiyet sahibi olmamış bir kişinin de bir toplumun da İslâm'la ne işi olabilir? Kimlik ve şahsiyet sahibi olmamış bir toplumla ki, millet değildir, İslâm'ın birlikte yola çıkması oldukça zordur. Millet teşekkülü ile ümmet teşekkülü birbirinin mütemmimidir (tamamlayıcısıdır). Bu bakımdan Hz. Peygamber, İslâm imanı gerçekleştirdikten sonra, ilk işi Arap Birliği'ni sağlamak oldu. Bütün aşi-

retleri birleştirdi, nizaları giderdi, aşiret vurgusunun üzerine gitti. Irkçılığı da bu manada, asabiyete çağrı olarak aldı ve reddetti. Bugün milliyetçiliği ayaklar altına alanlar, farkındalar mıdır bilmem, İslâm'ı kişisel fayda, haz, zevk ve fırsat düşkünlüğü içinde gittikçe zalimleşen küresel-liberal-kapitalist bir sistemin, azgın ve sömürücü şirketler düzeninin ayakları altına atmaktadırlar. Hem de bunu dindarım diyenler yapmaktadır. Dindar, liberal kapitalizmle sıkı bir işbirliği içinde, dinin sekülerliğine ve ferdileşmesine olanca katkıyı sağlıyorlar. Zaten çağın maalesef önemli bir özelliği, din dâhil her şeyin ferdileştirilmesidir. Her şeyde ferdin put haline getirilmesi, İslâm'a da, milliyetçiliği de zıt bir tavırdır. Bugün cemaat bilinçli bir hale gelmekten uzaklaşmıştır. Büyük bir apartmanın sakinlerinden daha kötü duruma düşmüştür. Aynı kapıdan girip çıkanlar, yıllarca aynı binada oturdukları halde, birbirini tanımaz, dertlerini bilmezler, selâm bile vermezler. Bunlar içinde dindarlar ve çok derin dinî tefekkür sahipleri de vardır. Camideki cemaat de böyle olmuştur. Dindarların (veya siz o anda ibadet edenlerin deyin) kısa bir süre sadece yan yana duran birliktelik ve cemaat. Ferdileşmiş dindarlığın yapamadığı şeyi, özel dini cemaatler veya tarikatlar ile partizanlıklar yapmaktadır. Bunlar ise milletin ve ümmetin başına ayrı dertler açmaktadır. Camide cemaatleşemeyen halk, bunu ya partizanlıkla, ya *"özelleştirilmiş din"* ile *"din içinde din"* ile yapmaktadır. Bunlar ise bütüne zarar vermektedir. Dinin ferdileşmesini getiren zamanımız, onun özelleştirilmesine de göz yummuştur.

Din bu değildir. İslâm bu değildir. İslâm her şeyi paylaşma dinidir. Kötü ve kötülükler hariç, her şeyi paylaşır. Evvela imanı paylaşır. İman paylaşılır ve yayılır. Amel, iyilikler, güzellikler paylaşılır ve yayılır. Malmülk, zenginlik paylaşılır ve yayılır. Bunlar paylaşıldıkça azalmaz, çoğalır. İmanın paylaşılması, hiç imanı azaltır mı? İktisadî zenginlik de öyle. Toplumun zenginleşmesi, dönüp ferdin tekrar zenginleşmesi demektir. *"Onlar gayba inanırlar, namaz kılarlar ve verdiğimiz rızklardan infak ederler (Allah yolunda ihtiyaç sahiplerine harcarlar)"* (Bakara 3). Dindarlar ve vaizler, İslâm'ın sosyal tarafından bahsetmiyorlar mı ki? Ediyorlar. Ama bunu adeta dinin lüksü gibi görüyorlar ve dolayısıyla hayata pek geçmiyor. Bu ideali yaşayanlar ise toplumun kaçta kaçı?

Millî bilince gelince, dindar bunu hiç desteklemedi, çünkü benimsemedi. İşin ilginç yanı, gerçek din, bugünkü dindarı desteklemiyor, onu kınıyor. Ama dindar kendisini dine gark olmuş sanıyor.

İşte böyle bir toplumda Turan Yazgan Hoca, Türk birlik ve beraberliği için çırpındı, millî-manevî çıtayı yükseltmek için uğraştı. O önce adalet peşindeydi. Dünyada en çok haksızlığa, adaletsizliğe uğramış millet, Türk Milleti'dir ve bu devam ediyor. Turan Yazgan, Türk'e yapılan haksızlıklar için isyan ediyordu. *"Sömürülmek, soyulmak, katledilmek istemiyoruz. Bütün dünyada yalnız Türklere karşı değil, kime karşı olursa olsun*

bu tür alçaklıkların hepsine dur demek istiyoruz. Durun artık." diyordu. Fakat, Turan Yazgan Hoca da biliyordu ki, Batılı'nın kafasında *"Hak"* ve *"Adalet"* kavramları yoktur. Batılı menfaatinin olduğu yerdedir. Bunun için de emperyalist politikalar üretmişlerdir. Fakat sonuçta insan olma hasebiyle çağrıyı yapacaktı.

Yazgan Hoca, dünyadan adalet istiyordu ama bırakın dünyayı, Türk Milleti'nin kendi içinde, Batılıdan beter, Türk'e karşı haksız ve adaletsiz davrananlar bulunuyor. Eskiden sinsice yapılan Türk düşmanlığı bugün alenen yapılıyor. Binlerce yılın milletine ve devletine isyan, intikam hareketleri başlattılar. Yeni devletçilikler üretmeye kalkıyorlar. Eğer tarihi sınav, eleme, sosyal süzgeç, büyük medenî birikim ve eserler doğru ve gerçekse, her etnik grubun milletleşemeyeceği de gerçektir. Hak, özgürlük gibi gerçekler istismar edilerek, bir sonuç alınamaz. Azgınlaşmış ve soyguncu devlet ve şirketler, elini çektiği an gerçek ortaya çıkar. Tarihin anarşiye tahammülü olmadı. Sosyal kanunların da anarşiye tahammülü yoktur.

Ama gel görelim ki, siyaset ve menfaatler, bölücü isyanları bile kullanmaktadır. Kurnazlığın kullandığı insan hakları ve özgürlük yanında bir de tiyatro oyununa dönen demokrasi var. Demokrasi, bir cambazın ağzındaki sakızına dönmüştür. Bu cambazlar, milletin hafızasını ve tarihin yargısını yok sayarak, utanmadan bir de büyük devlet rolü oynamaya kalkmaktadırlar. Büyük devlet olunursa olunur, büyük devlet rolü sırıtır ve sonu iflas ve hüsrandır. Bir de kalkıp Osmanlı'yı örnek almak, gerçekte bir şeylere karşı olmanın kamuflesi ve kurnazlığıdır. Büyük devlet olmanın yolu, bugün Türk Birliği'nden geçmektedir.

Turan Yazgan'ın farkı da burada ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, eğer Türk-İslâm Dünyası'nın kalbi Anadolu ise ki, hiç şüphe etmiyoruz böyledir, bu kalbi korumanın yolu, Türk Birliği'dir. Biliyoruz ki, Batılı, Anadolu'yu ele geçirmek için emperyalizmini devam ettirmektedir. Siyasetçiler ne yapıyor? Samimiyetten uzak, çelişki üzerine çelişkili işler. Türk'ü adından başlayarak, varlığını reddetmeye kalkacaksın, ona isyanlara göz yumacaksın, sonra kalkıp Türk Cumhuriyetlerine el uzattığından söz edeceksin. Kim inanır. Emperyalizmle işbirliği yapacaksın, ardından büyük devlet rolü oynamaya soyunacaksın, İslâm Dünyası'na çalım atacaksın. Kim inanır. Bizim için emperyalizme karşı durmak, Türklüğün ve İslâm'ın birlikte var olma şartına bağlıdır. Art niyetlileri ayrı tutarsak, bir kısım aydın, yönetici ve siyasetçinin idrak yanılması ve bir türlü anlayamadığı din ile milliyetçiliğin sessiz ve derin birliğidir. Bu en çok istiklâl ve bağımsızlık savaşlarında ortaya çıkar. Din ve milliyet ikisi de kâinattaki yerimizi belirler. İkisi de manevî ilkeler ortaya koyar. İkisi de bizi biz olarak geleceğe taşırlar. Milliyetçilik bu dünya hayatıyla sınırlıdır ama büyük geleceğin yolu bu dünya hayatından geçmektedir. Din ve milliyet ikisi de kimlik ve kişilik belirleyicisidir. Birbirinin yerine geçmezler, fakat

hem nazarî, hem amelî olarak örtüşürler. İslâmiyet'in gerçekleştirmek istediği dünya, kimliksiz ve şahsiyetsiz insanlar ve toplumlar olmayıp, tek tip bir yığın değildir. Aidiyet halkalarını en güzel şekilde bize öğretmiştir.

Yarım yüzyıldır AB'ne girmek için neler neler yapan kadroların bunları anlamalarını beklemiyoruz. AB için ev ödevlerini yapıp, onların isteği doğrultusunda zinayı suç olmaktan çıkaracak kadar yabancılaşma -kendisi olma çelişkisi yaşayanların, çelişkiler içinde bocalayıp duranlarınbunları anlamalarını beklemiyoruz. Bazen Batılıyı kınıyor, siyaset ve hesaplarına uymadıkları zaman onlara kızıyorlar. Sormazlar mı, Batılıyı yeni mi tanıyorsunuz. Tanımadığınız bir ekibin parçası olmak için neden yıllardır çırpınıp duruyorsunuz?

Göktürklerden sonra bin yıl adı unutturulmuş Türk'ün adından başlayarak, kimlik ve kişiliğinin açığa çıkması için mücadele etmiş, esaretten kurtulması için çarpışmış Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarına, onunla birlik olmuş Türk Milleti'ne, kurulan Cumhuriyet Devleti'ne, çok şey borçluyuz.

Onların da ideali olan Türk Birliği için, günün şartlarında mücadele eden, hayatını ortaya koyan, bu işin mimarı olma şerefini kazanmış Turan Yazgan Hoca'ya ve ona yardımcı olanlara da minnettarız.

Ruhun şad olsun, Yazgan Hoca.